

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัด กรุงเทพมหานคร *

The Roles of School Administrators in Promotion of Students' Ethics In Primary Schools under Thonburi District Office , Bangkok Metropolitan Administration

ธิดาจิตต์ ทองขาว **

Mrs.Tidajit Thongkhao

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 20 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย จำนวน 17 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสัมพันธ์ชุมชน (2) ปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมระดับปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านสัมพันธ์ชุมชน ส่วนด้านอาคารสถานที่ ระดับของปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

---

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคนิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

** คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the roles of school administrators in promotion of students' ethics in primary schools under Thonburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration, and to study problems in promotion of students' ethics in primary schools under Thonburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration. The research population totaling 54 people consisted of 17 school administrators, 20 assistant school administrators, and 17 teachers acting as heads of the Character Development Learning Area. The data collecting instrument was a questionnaire with three parts. A computer program was employed for data processing. Statistics for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

Research findings showed that (1) all of the rating means of school administrators roles in promotion of students' ethics in primary schools under Thonburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration, based on six aspects of school administration, namely, the academic affairs, finance and budgeting, student activities, personnel, buildings and facilities, and community relations were at the high level; and (2) the overall rating mean of problems in promotion of students' ethics in primary schools under Thonburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration, based on the six aspects of school administration was at the moderate level. When considered by aspect, it was found that five aspects had rating means of problems at the moderate level, namely, the academic affairs, finance and budgeting, student activities, personnel, and community relations; while the buildings and facilities aspect had the rating mean of problems at the low level.

ความนำ

สังคมโลกในปัจจุบันมีวิวัฒนาการก้าวหน้ามากและมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรมแดน มีการสื่อสารข้อมูลความรู้ถึงกันอย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการแข่งขันพัฒนาทั้งทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี รวมถึงการแข่งขันกันทางการค้ามากขึ้น คนในสังคมเกิดค่านิยมทางวัตถุสูงมาก มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยส่งผลให้สังคมไทยมีปัญหาซับซ้อนและเกิดปัญหาเพิ่มพูนหลายด้าน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก นอกจากนั้น ยังมีปัญหาของคนในชาติที่ตกเป็นทาสของยาเสพติดและสิ่งที่เป็นอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า สภาพของสังคมเกิดความเสื่อมทางด้านจริยธรรม จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องเร่งเสริมสร้างพัฒนาทางจริยธรรมให้แก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในวัยเรียนควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมทางจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง และจากการเกิดภาวะวิกฤตดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายต่างมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันเกิดการย่อหย่อนในการอบรมบ่มนิสัยให้กับเยาวชนของชาติให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งของตนเองและรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีระเบียบวินัย ขยัน อดทน รู้จักประหยัด อดออมเชิงวัตถุ และมุ่งพัฒนาคนให้มีชีวิตที่พอเพียงซึ่งสถานศึกษา

สมควรได้จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน และเพื่อให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1)

จริยธรรมจึงเป็นความดีที่พึงประพฤติปฏิบัติทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่นและสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในสังคม เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าบุคคลที่มีจริยธรรมที่ดีจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม เพราะถ้าสังคมใดมีบุคคลที่มีจริยธรรมสูงจะทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว หรืออาจกล่าวได้ว่าจริยธรรมที่บุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติย่อมเอื้อต่อการทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าสังคมขาดจริยธรรมอันเป็นมาตรฐานกลางย่อมทำให้เกิดความวุ่นวายและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (บรรพต วีรชัย, 2532 อ้างถึงใน อุดมศักดิ์ นาคี, 2541 : 1) ปัญหาที่คนไทยยังขาดจริยธรรมนั้นมีสาเหตุหนึ่งมาจากการปลูกฝังจริยธรรมในสถาบันการศึกษาไม่ได้ผล เนื่องจากไม่มีการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมอย่างเป็นระบบ วิธีการสอนไม่น่าสนใจ การวัดผลประเมินผลไม่ครอบคลุม เน้นเฉพาะด้านความรู้ความจำ ขาดการศึกษาวิจัย พัฒนา และเผยแพร่วิธีการเรียนการสอนจริยธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และพัฒนาการตามวัยอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532 : 15 - 16) รัฐจึงควรส่งเสริมประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง และการปกครอง ฯลฯ ดังมี ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ว่า “ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม ” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 2)

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า “ เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม และการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ” และในมาตรา 6 กล่าวว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 24 ข้อ (4) ว่า “ ให้จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ” ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทางจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนมีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

เพื่อให้การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครและวิสัยทัศน์ของสำนักงานการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน ได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน เนื่องจากในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นยังเป็นช่วงของวัยที่จะสามารถอบรมสั่งสอนให้เกิดคุณลักษณะนิสัยที่ดี และเพื่อเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้เขาเหล่านั้นได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต จึงได้ศึกษาถึงการใช้บทบาทในตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารตามภาระการบริหารงานในโรงเรียน 6 ด้าน เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลและใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 17 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 20 คน และครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 17 คน ในปีการศึกษา 2545 รวมมีประชากร 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร และปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย เนื้อหา 3 ตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ, ด้านการเงินและงบประมาณ, ด้านบุคลากร, ด้านกิจกรรมนักเรียน, ด้านอาคารสถานที่ และ ด้านสัมพันธ์ชุมชน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของรายข้อและรายด้านแต่ละด้าน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้าน

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน	μ	σ	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านวิชาการ	4.28	0.60	มาก
2. ด้านการเงินและงบประมาณ	3.76	0.78	มาก
3. ด้านบุคลากร	3.98	0.70	มาก
4. ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.11	0.55	มาก
5. ด้านอาคารสถานที่	4.18	0.67	มาก
6. ด้านสัมพันธ์ชุมชน	4.28	0.60	มาก
รวม	4.14	0.67	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเกี่ยวกับด้านวิชาการ และด้านสัมพันธ์ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกิจกรรมนักเรียน ส่วนด้านการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

สำหรับรายละเอียดของ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติตามนโยบาย และมาตรฐาน ของโรงเรียน ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ และวัยของผู้เรียน และกำหนดให้ครูได้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและดูแล กำกับ ติดตามนักเรียนในด้านความประพฤติสม่ำเสมอ

2. ด้านการเงินและงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดสรรหางบประมาณ มาสนับสนุนในการดำเนินงาน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดหาทุน รางวัล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของครูที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักเรียน

3. ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนจริยธรรมได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผลิตสื่อประกอบการสอน

4. ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโอกาสต่างๆ และจัดกิจกรรมประกวดหรือส่งนักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมการประกวดแข่งขันความสามารถทางด้านจริยธรรม รองลงมา คือ กำหนดให้ครูจัดทำโครงการหรือวางแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน

5. ด้านอาคารสถานที่ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความน่าสนใจและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก รองลงมา คือ สนับสนุนให้มีการจัดห้องจริยศึกษาโดยเฉพาะ หรือ มีมุมที่จัดเอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

6. ด้านสัมพันธ์ชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ยกเว้นการจัดให้มีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง ชมเชย แก่บุคลากรในชุมชนที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้าน

ปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน	μ	σ	ระดับปัญหาในการปฏิบัติ
1. ด้านวิชาการ	3.03	0.93	ปานกลาง
2. ด้านการเงินและงบประมาณ	3.29	0.82	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	3.02	0.80	ปานกลาง
4. ด้านกิจกรรมนักเรียน	2.69	0.84	ปานกลาง
5. ด้านอาคารสถานที่	2.25	0.89	น้อย
6. ด้านสัมพันธ์ชุมชน	2.88	0.82	ปานกลาง
รวม	2.89	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีปัญหาในการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านวิชาการ ยกเว้นด้านอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติมีค่าน้อยที่สุด

สำหรับรายละเอียดของปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนจริยธรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางเนื้อหา มากกว่าให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย รองลงมา คือครูผู้สอนจริยธรรมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับวัย ทำให้นักเรียนไม่สนใจ และในการกำหนดรูปแบบที่ใช้เป็นมาตรฐานในการวัดผลประเมินผล

2. ด้านการเงินและงบประมาณ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ยกเว้นปัญหาในการสนับสนุนด้านงบประมาณ หรือ การรับบริจาคเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ พบปัญหาในการปฏิบัติมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนสนใจ หรือเกิดความประทับใจในการเรียนรู้ รองลงมา คือ การเอาใจใส่ในการสอนของครูผู้สอนจริยธรรมและการจัดกิจกรรมจริยธรรมให้นักเรียน

4. ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยทางจริยธรรม รองลงมา คือ การดำเนินการกำกับ ติดตามผล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านจริยธรรมของนักเรียน

5. ด้านอาคารสถานที่ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่สำหรับใช้ปฏิบัติกิจกรรมอันที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุน การสอนจริยธรรม และผู้บริหารให้ความสำคัญและเล็งเห็นความจำเป็นของงานด้านอื่นมากกว่าการส่งเสริมทางจริยธรรม รองลงมา คือ การจัดให้มีสถานที่เฉพาะสำหรับเป็นห้องในการปฏิบัติกิจกรรมในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

6. ด้านสัมพันธ์ชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาด้านการให้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน โรงเรียน รองลงมา คือ การเชิญผู้มีความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามา ให้การแนะนำ หรือ อบรมสั่งสอนนักเรียน ตามโอกาสสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลและสามารถอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทในการส่งเสริมการสอนจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ดังที่ กิตติมา ปริดิถ (2529 : 265) ได้กล่าวไว้ว่า “ ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทในฐานะเป็นผู้นำในโรงเรียนและต้องมีบทบาทในการบริหารงานทุกด้าน ” และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารในโรงเรียน และผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวความคิดของ กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 77 – 78) ซึ่งได้กล่าวว่า “ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในงานวิชาการ และต้องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับงานนโยบายต่าง ๆ ที่จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ”

1.2 ด้านการเงินและงบประมาณ ผู้บริหารมีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาสนับสนุนในการดำเนินงานต่าง ๆ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมใดก็ตาม ถ้าต้องการให้งานได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี จะต้องมีการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความคล่องตัว และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ อวยประเสริฐ (2544) ที่ได้ศึกษาวิจัย

เรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านบุคลากร มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมวางแผนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผลิตสื่อ ดังที่ สาโรช บัวศรี (2527 : 59-63) ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนว่า “ การส่งเสริมจะสำเร็จได้ต้องให้ครูมีส่วนร่วมโดยมีการกำหนดแผนงานการส่งเสริมจริยธรรมที่ชัดเจนและปฏิบัติตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล พุทรมงคล (2541) ที่ได้ศึกษาในเรื่องบทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน : ศึกษากรณีเฉพาะโรงเรียนกุลศิโรตธาสถ์ จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูมีหน้าที่ในการดูแลการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีการพัฒนาอุปนิสัย บุคลิกภาพให้มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ โดยครูต้องมีการวางแผนและกำหนดกิจกรรม โครงการ ในการพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะที่ศึกษากล่าว

1.4 ด้านกิจกรรมนักเรียน มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักเรียนในโอกาสต่าง ๆ และจัดกิจกรรมประกวด หรือ ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันความสามารถทางด้านจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณศรี เหลืองไทยงาม (2538) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมจริยธรรมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และพบว่า ผู้บริหารมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนในเรื่องจริยธรรมเป็นอย่างดี

1.5 ด้านอาคารสถานที่ มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าสนใจ และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก หรือ ให้มีป้ายคำขวัญ ปรัชญา หรือ ป้ายนิเทศ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ติดไว้ตามอาคารเรียน หรือ ที่ห้องจริยศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้เด็กได้คิดและช่วยให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียน ดังที่ ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2524 : 140-142) ได้กล่าวว่า “ โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อมเกลานักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ จึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม และเป็นที่ยอมรับว่าครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการดังกล่าว ”

1.6 ด้านสัมพันธชุมชน มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การส่งเสริมโดยน่านักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในวันสำคัญและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกจากนั้น มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้การแนะนำหรืออบรมสั่งสอนนักเรียนตามโอกาสเหมาะสม และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครอง สอดคล้องตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 มาตรา 9 (5) และ (6) ที่ได้กล่าวถึงเรื่อง การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลภายนอกให้มีส่วนช่วยสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดผลดีกับนักเรียน

2. ปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี สังกัด กรุงเทพมหานคร ตามภาระการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี โดยภาพรวมมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านวิชาการ พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ครูผู้สอนจริยธรรมที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหามากกว่าให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาครูให้มีความเข้าใจในหลักสูตรและให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอนโดยต้องเน้นการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น

2.2 ด้านการเงินและงบประมาณ พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ปัญหาในการดำเนินการสนับสนุนงบประมาณหรือการรับบริจาคเงินจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งปัญหาข้อนี้จะเป็นปัญหามากกับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่ง เนื่องจากว่า ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับและต้องจัดให้ฟรีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายให้กับเด็กทั่วพื้นที่ทุกแห่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 กล่าวว่า “ ในการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ”

2.3 ด้านบุคลากร พบว่า ปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนสนใจ หรือ เกิดความประทับใจในการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชุศรี พุทธเจริญ (2542) ในการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาจรรยาบรรณครูในสังกัดเทศบาล พบว่า ครูส่วนมากไม่ให้ความสำคัญกับวิชาจริยศึกษาและขาดการพัฒนาสื่อ หรือ จัดกิจกรรมให้นักเรียนสนใจและอยากที่จะเรียนรู้

2.4 ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า ปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการจัดกิจกรรมให้นักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยทางจริยธรรม ซึ่งจะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นกับอีกหลาย ๆ โรงเรียน เนื่องจากการเรียนการสอนจริยธรรมเป็นเรื่องที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจ และเป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับเด็ก ดังนั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องให้ความสำคัญโดยกำหนดเป็นหลักสูตรให้เด็กระดับประถมศึกษา ป.1 – ป.6 ที่ต้องเรียนและได้กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างคุณสมบัติทางจริยธรรมกับเด็ก 5 ข้อ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527 : 6) นอกจากนี้ ยังได้กำหนดคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชนไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) อย่างชัดเจนอีก 30 ข้อ ซึ่งเยาวชนจะต้องปฏิบัติตาม

2.5 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติด้านนี้อยู่ในระดับน้อยเนื่องจากผู้บริหารทุกโรงเรียนได้ให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติจริงตามบทบาทของการส่งเสริมโดยให้มีการจัดห้องจริยศึกษาเฉพาะ เพื่อมีไว้ปฏิบัติกิจกรรมในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน และในกรณีที่โรงเรียนมีพระภิกษุมาช่วยสอนก็จะได้เป็นส่วนและเพื่อความเหมาะสม

2.6 ด้านสัมพันธ์ชุมชน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ เรื่องความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนมากไม่เข้าใจในหลักการบริหารงานในโรงเรียนและต้องมีภาระในการประกอบอาชีพเพราะผู้ปกครองส่วนมากจะมีความศึกษาอยู่ในระดับต่ำและเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย จึงไม่ค่อยให้เวลาหรือให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องบทบาทการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมาก แม้ว่าจะในแต่ละสถานศึกษาจะมีบริบทที่แตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินงานภายใต้ขอบข่ายเดียวกัน คือ ต้องปฏิบัติตามภาระงานการบริหารงานในโรงเรียนของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเดียวกัน เพื่อพัฒนานักเรียน ให้ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนที่

มีความรู้และได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะนิสัยที่ดี เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคมได้และเพื่อให้เขาเหล่านั้นอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข บรรลุตามจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 ด้านวิชาการ ผู้บริหารควรเพิ่มบทบาทในการติดตามการเขียนแผนการสอนของครูว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ ควบคุมให้ครูมีการจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและเป็นปัจจุบัน และติดตามการวัดผล ประเมินผลของครูว่าต้องดำเนินการให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและให้นักเรียนมีการฝึกปฏิบัติมากกว่าการวัดความรู้ความจำ

1.2 ด้านการเงินและงบประมาณ ผู้บริหารควรมีการวางแผนในการจัดสรรเงินและควบคุมการใช้งบประมาณที่ได้รับอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิธีบริหารจัดการและสร้างศรัทธาให้ผู้ปกครองได้เห็นในผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ มีคุณธรรม และมีความรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองมีศรัทธาในโรงเรียนและเต็มใจที่จะช่วยเหลือโรงเรียน โดยสนับสนุนให้ครูได้จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่เกิดผลถาวรติดตัวนักเรียน

1.3 ด้านบุคลากร ผู้บริหารควรมีการสำรวจ ความถนัดและความต้องการสอนของครูเพื่อให้มีความเต็มใจและมีความรับผิดชอบในวิชาที่ต้องสอนส่งเสริมให้ผู้สอนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ มีการติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และให้ความช่วยเหลือครูที่มีปัญหาหรือมีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง ชมเชย ครูที่สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน หรือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจต่อไป

1.4 ด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมประกวดแข่งขันส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียนทุก ๆ ด้าน หรือจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจให้ตรงกันและร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.5 ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนในด้านการจัดสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียน โดยจัดให้มีบรรยากาศน่าเรียน และสอดแทรกค่านิยมที่มั่งคั่งมีจิตใจต่าง ๆ หรือคตินิยมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยเตือนใจนักเรียนตลอดเวลา

1.6 ด้านสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือ การจัดประชุมคนในชุมชน หรือผู้ปกครองให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนบ่อย ๆ และเกิดศรัทธาในโรงเรียนและรักโรงเรียน พร้อมทั้งให้การสนับสนุน โดยผู้บริหารจะต้องมีการร่วมมือซึ่งกันและกัน คือ ให้ครูและนักเรียนช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน ตามโอกาสอันควร เช่น ในวันสำคัญต่าง ๆ และควรให้การสนับสนุนและนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนโดยมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องผู้ที่มีความช่วยเหลือและร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองหรือชุมชน ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนทั้งในโรงเรียนประถมศึกษา หรือ โรงเรียนที่สอนในระดับมัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนตามสถานการณ์ปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กิตติพันธ์ รุจิรกุล.(2529). **ทฤษฎีผู้นำทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- กิตติมา ปรีดีดิถก.(2529). **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักงาน. (2532). **จริยธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา.
- _____. (2544). **มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น .
- _____. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545** .
กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์.(2524). **หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน** . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา.
- ชูศรี พุทธเจริญ.(2542). **บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาจรรยาบรรณครูในสังกัดเทศบาลกรุงเทพมหานคร** .
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทศพล พุทธมงคล.(2541). **บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน : ศึกษากรณีเฉพาะ
โรงเรียนกุลศิริศาสน์ : จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- บรรพต วีรชัย.(2532). **การพัฒนาจริยธรรม .ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 5, (พิมพ์ครั้งที่ 4).**
หน้า 304 – 309 . นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2527) . **โครงการทดลองหารูปที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม** .
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธนประดิษฐ์การพิมพ์
- _____. (2544). **คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง – ศิลธรรม ระดับประถมศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 1) .
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สาโรช บัวศรี.(2527) . **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สุพจน์ อวยประเสริฐ. (2544) . **บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการสอนวิชาพุทธศาสนา ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร** . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุดมศักดิ์ นาคี.(2544) . **ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** .
กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร .
- อรุณศรี เหลืองไทยงาม.(2538) . **การส่งเสริมจริยธรรมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี** . กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.